

Маріупольський
університет

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

**Матеріали XII Міжнародної
науково-практичної конференції**

12 грудня 2025 року

Київ 2025

Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2025 р. / За заг. ред. к.е.н., доцента Марени Т.В. — Київ: МДУ, 2025. — 118 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, здобувачі вищої освіти.

Основні напрями роботи конференції:

- Безпекова складова соціально-економічного розвитку країн світу;
- Розвиток інтеграційних процесів в умовах військово-політичного конфлікту;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн світу;
- Забезпечення конкурентоспроможності національних економік;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку;
- Особливості повоєнного відновлення економіки України.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

комплексної політики, що поєднує екологічні, економічні та соціальні інструменти. Лише системний підхід дозволить забезпечити стійкість економік у довгостроковій перспективі та зберегти баланс між розвитком і збереженням довкілля.

Список використаних джерел:

1. FAO. The State of Food Security and Nutrition in the World. Rome, 2023 [online]. Available at: <https://www.fao.org>
2. IRENA. World Energy Transitions Outlook 2023. Abu Dhabi, 2023 [online]. Available at: <https://www.irena.org>
3. World Bank. Climate Change and Economic Development Report. Washington, 2023 [online]. Available at: <https://www.worldbank.org>

ІВАНОВА В.В.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри раціонального природокористування
та охорони навколишнього середовища,
Маріупольський державний університет,
експерт ГО «Екологічні новини»

КУНДЕЛЬСЬКА Т.В.,

кандидат технічних наук, старша наукова співробітниця,
Природний заповідник «Горгани»,
експерт ГО «Екологічні новини»

МАШКОВА О.В.,

кандидат географічних наук, менторка програм Zero Waste Cities
Zero Waste Business Certification,
голова ГО «Екологічні новини»

БІОВІДХОДИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ГРОМАД

Система управління відходами в Україні тривалий час залишалася проблемною: відсутність належної інфраструктури, хаотичне захоронення на полігонах, низький рівень роздільного збору та переробки. Ці виклики ще більше загострилися в умовах війни. Руйнування інфраструктури, переміщення населення та зростання навантаження на приймаючі громади призвели до збільшення обсягів побутових відходів, у тому числі біовідходів. Втрата або пошкодження полігонів змусила громади шукати нові рішення, адже неконтрольоване захоронення створює ризики для довкілля та здоров'я людей.

У відповідь на ці виклики було прийнято Закон України «Про управління відходами» (2022 р.) та Постанову КМУ № 947 від 05.09.2023, які визначили нові рамки для органів місцевого самоврядування [1, 2]. Відтепер кожна громада зобов'язана розробити Місцевий план управління відходами (МПУВ), що має враховувати всі потоки відходів, у тому числі біовідходи. Законодавство гармонізоване з європейськими вимогами, де пріоритетом є запобігання утворенню відходів, їх повторне використання та переробка, а мінімізація захоронення визначається як стратегічна мета.

Одним із показників економічного зростання країни є збільшення обсягів утворюваних відходів у процесі життєдіяльності людини та господарської діяльності поза межами житла. Серед них більше половини становлять біовідходи - харчові залишки, відходи харчової промисловості та зелених насаджень, які здатні до анаеробного чи аеробного розкладання [3].

За розрахунковими даними міжнародних експертів, в Україні щорічно утворюється близько 5,2 млн тонн біовідходів, що становить у середньому 47% загального обсягу побутових відходів [3].

Стан сфери управління біовідходами в Україні [3]:

- основна частина біовідходів потрапляє на полігони та звалища;
- діяльність із компостування та попереднього оброблення практично відсутня;
- у містах відходи зелених насаджень збираються окремо, але здебільшого вивозяться на полігони без компостування;
- у сільській місцевості поширені практики компостування на присадибних ділянках, використання харчових залишків на корм худобі, а також спалювання зелених відходів.

Згідно із Законом України «Про управління відходами» (2022 р.) [1], *біовідходи* - відходи, що мають властивість піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, такі як відходи харчових продуктів або відходи харчової промисловості на всіх етапах виробництва та споживання, відходи від зелених насаджень;

Біовідходи мають різноманітну структуру, що охоплює як побутові, так і виробничі потоки:

- харчові залишки: овочі, фрукти, хлібобулочні вироби, м'ясо, риба, молочні продукти;
- зелені відходи: трава, листя, гілки, квіткові рештки;
- деревина та деревні відходи: обрізки, тирса, залишки меблевого виробництва;
- папір та картон: особливо ті, що забруднені органічними домішками й не придатні для вторинної переробки;
- відходи аграрного виробництва: залишки після переробки зернових, соняшнику, кукурудзи, а також гній та послід у тваринництві.

Біовідходи становлять найбільший відсоток у морфологічному складі побутових відходів (19-67,8%) [4-8]. Це пояснюється тим, що харчові продукти та органічні матеріали утворюються щодня у кожному домогосподарстві, закладі харчування та підприємстві харчової промисловості; вони мають короткий життєвий цикл: швидко псуються, не підлягають тривалому зберіганню, тому одразу переходять у категорію відходів.

Фокус уваги в управлінні відходами на біовідходах є особливо важливим з кількох причин:

- потрапляючи у змішаний потік, біовідходи забруднюють інші матеріали (пластик, папір, скло), зменшуючи їхню ресурсоцінність та можливість переробки;
- при гнитті на полігонах біовідходи виділяють метан — один із найпотужніших парникових газів, що має у десятки разів більший вплив на зміну клімату, ніж CO₂;
- відсутність системи компостування та централізованого збору призводить до утворення інфільтрату та інших токсичних сполук, які забруднюють ґрунти та водні ресурси;
- управління біовідходами є першим і найбільш практичним кроком для громад України у вирішенні проблем поводження з відходами та досягненні цілей сталого розвитку. Це зумовлено тим, що організація їхнього роздільного збору та відновлення є відносно простою у впровадженні, не потребує надмірних фінансових витрат, дозволяє швидко зменшити навантаження на полігони та забезпечує економію коштів місцевого бюджету. Крім того, належне управління біовідходами створює додаткову економічну цінність у вигляді компосту, органічних добрив та біогазу, які можуть бути використані у сільському господарстві та благоустрою території.

При розробці плану управління біовідходами необхідно враховувати всі джерела та суб'єкти їх утворення, а не обмежуватися лише побутовим сектором. Значний обсяг біовідходів формується також у сфері харчової промисловості, торгівлі, аграрному виробництві, комунальному господарстві та закладах соціальної сфери. Ігнорування цих потоків призводить до неповної оцінки масштабів проблеми та знижує ефективність управлінських рішень. Комплексний підхід, що охоплює всі галузі, дозволяє:

- забезпечити реалістичне планування обсягів збору та переробки;
- створити економічно доцільні та екологічно безпечні механізми рециклінгу;
- оптимізувати витрати місцевих бюджетів;
- наблизити систему управління відходами до європейських стандартів та цілей сталого розвитку.

Реальні обсяги відходів сільського господарства в Україні, понад 90 відсотків яких можуть застосовуватися у процесах рециклінгу, багаторазово перевищують дані Держстату. Здійснені розрахунки показують, що річний обсяг утворення сільськогосподарських відходів сягає 177,5 млн. тонн, але лише близько 5 відсотків їх відображено в статистичній звітності. За таких обставин немає можливості формувати дієву державну систему управління відходами, яка, зокрема, забезпечувала б введення значних ресурсів рослинного та тваринного походження у виробництво через рециклінг відходів. Водночас важливо також ураховувати конкурентність форм і напрямів рециклінгу відходів сільського господарства з огляду на загальноекономічну та екологічну доцільність. Фермерські господарства більшу частину відходів використовують у власних господарських цілях. На сьогодні відходів органічної сировини, які утворюються в українському агросекторі, достатньо для роботи 1,5 тис. біогазових електроустановок загальною потужністю понад 100 МВт, а біогазовий резерв становить 15 млрд. кубічних метрів на рік (20 відсотків річного споживання природного газу) [3].

Для громад України критично важливо чітко розмежовувати біовідходи та інші біологічні відходи, адже лише перші можуть бути ефективно залучені у процеси рециклінгу (компостування, біогаз, органічні добрива). Інші ж групи потребують спеціальних правил утилізації через санітарні, епідеміологічні чи хімічні ризики. Це розмежування дозволяє уникнути помилок у плануванні, забезпечує безпеку населення та підвищує економічну ефективність системи управління відходами [10].

У громад України, зокрема малих, існує потреба у практичних інструментах, які допоможуть їм реалізувати принципи належного управління біовідходами на місцевому рівні. Саме з метою вирішення цієї потреби ГО «Екологічні новини» (м. Херсон) підготовлено «Методичні рекомендації з розробки місцевого плану управління біовідходами: алгоритм та шаблон для громад». Мета цієї розробки - надати органам місцевого самоврядування максимально зручний, покроковий алгоритм та готовий шаблон для заповнення, що дозволить:

Впровадження системи управління біовідходами відповідно до цих рекомендацій є ключовим кроком для досягнення цілей сталого розвитку громади, зменшення її вуглецевого сліду та створення економічної цінності.

Список використаних джерел:

1. Про управління відходами: Закон України» № 2320-IX від 20 червня 2022 року. URL: [Про управління відходами | від 20.06.2022 № 2320-IX](#)
2. Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами: Постанова КМУ № 947 від 05.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/947-2023-%D0%BF#Text>
3. Морфологічний склад побутових відходів узагальнені дані населених пунктів України. URL: <https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/6c39ec127cadea84a3bd81453656d3ae.pdf>
4. НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЛАН управління відходами до 2033 року. URL: [Про затвердження Національного... | від 27.12.2024 № 1353-р](#)
5. Визначення параметрів утворення побутових відходів у населених пунктах України для цілей регіонального планування. URL: <https://mu.edu.ua/c/errqe>
6. Методичні рекомендації з визначення морфологічного складу побутових відходів: URL: <https://mu.edu.ua/c/4Xm9e>
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування одиниці маси, як основної одиниці під час здійснення операцій поводження з побутовими відходами / Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.08.2013р., № 426. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0426858-13#Text>
8. Аналіз системи управління відходами. URL: <https://docs.google.com/document/d/11HyFOCJJivqUovWVqTS-uDTPELHi8FJF/edit>

9. Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів. URL: Про затвердження Порядку класиф... | від 20.10.2023 № 1102

10. Дорожня карта управління біовідходами в малих громадах України: практичний порадник / О. Машкова, В. Іванова, О. Карпенко, В. Коваленко ; за ред. С. Сидоренко. – Київ: МДУ. 2024. – 58 с. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/8943>

КИРИЛЕНКО С.В.,

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет

ЦИФРОВА ЕКОСИСТЕМА ЯК ПЛАТФОРМА ДЛЯ ПРИСКОРЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасному глобальному середовищі цифрові технології перетворилися на ключовий чинник, що визначає динаміку економічних, соціальних та екологічних процесів. Відбувається поступовий перехід від окремих технологічних рішень до цілісних цифрових екосистем, так званих, комплексних інфраструктур, у межах яких дані, інновації, сервіси та учасники ринку взаємодіють у єдиному інформаційному просторі. Такий підхід дозволяє не лише підвищити ефективність традиційних механізмів управління, а й створює передумови для принципово нової моделі сталого розвитку, орієнтованої на інтегрованість, відкритість і довгострокову стійкість [1].

Цифрові екосистеми забезпечують можливість синхронізувати економічні та соціальні процеси, підвищувати прозорість ухвалення рішень, зменшувати транзакційні витрати й пришвидшувати впровадження інновацій. Вони формують середовище, у якому бізнес, громадськість, держава та наукові інституції можуть ефективно співпрацювати, обмінюватися даними й створювати нові моделі взаємодії. Їхнє значення особливо зростає на тлі глобальних викликів енергетичних, екологічних та соціальних, що потребують оперативних рішень і якісної аналітики [1-6].

У контексті сталого розвитку цифрова екосистема виступає не лише технологічною інфраструктурою, а й стратегічним інструментом модернізації економіки. Вона забезпечує можливість переходу до циркулярних виробничих моделей, покращує облік та використання природних ресурсів, підсилює ефективність управління енергетичними системами, а також сприяє формуванню інклюзивних соціальних практик. Завдяки цифровим платформам стає можливим точне прогнозування екологічних ризиків, оперативний контроль за станом довкілля, підвищення доступності адміністративних послуг і створення умов для більшої економічної участі громадян.

Для країн, які обирають шлях цифрової трансформації, екосистемний підхід означає формування нового інституційного середовища, здатного забезпечити швидке адаптування до технологічних змін і створення конкурентних переваг на міжнародній арені. Розвинена цифрова екосистема виступає каталізатором інновацій, стимулом для розвитку високотехнологічного підприємництва та платформою, що об'єднує різні компоненти сталого розвитку в цілісну систему. Таким чином, цифрова екосистема стає фундаментом для пришвидшення соціально-економічних трансформацій, інтегруючи сучасні технології, інституційні механізми та інтелектуальний потенціал суспільства.

Цифрова екосистема являє собою складну, багаторівневу мережу взаємопов'язаних технологічних, економічних та соціальних компонентів, які функціонують у єдиному інформаційному просторі. Вона включає не лише цифрову інфраструктуру, програмні рішення та аналітичні платформи, але й економічні інституції, державні структури, бізнесові та громадські організації. Основна відмінність цифрової екосистеми від традиційних технологічних систем полягає у здатності до самоорганізації, інтеграції різнорідних даних та